

ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΛΑΡΕΤΤΙ

Ο ΓΛΥΠΤΗΣ ΚΙ' Η ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ ΤΟΥ

(Η δραματική ιστορία ενός χριστουργήματος, του Μοντέλλου του και του Δημιουργού του).



Έκρινε την έποχή τα κατορθώματα των σταδίων Έλλήνων είχαν διεγείρει μαγάδι ένδοξοισισμό στην Ελλάδα, της οποίας οι ποιηταί, οι συγγραφείς και οι καλλιτέχναι έβρισκόνταν τους μετριοφρονάς ήρωας που είχαν αναπαράξει τον κόσμο με την άνδραία τους.

Ο μεγάλος γλύπτης Δαυίδ - ή Δαυίδ ντ' Ανζέο όπως λεγόταν από το όνομα της πατρίδος του - ήμισε κι' αυτός στους θαυμαστάς των τουρκουζιών Έλλήνων και τόσο πολύ είχε συγκαταβάλει από το θάνατο του Μάρκου Μπότσαρη, ώστε άποφάσισε να τον έβριχη μαρμάρω.

Μιά μέρα λοιπόν ενώ περιεργάζταν νόμους του σ' ένα κοιμητήριο, είδε μιιά μικρή κορφή να είναι κοιμητισμένη μπροστά σ' ένα ταφο, και να προσπαθή να συλλάβει την έπιγραφή, κατακοιλιόφοντας με τόν δάχτυλό τη σείρα των γραμμάτων.

Α, να ή ιδέα του έργου μου! σκέφτηκε ο καλλιτέχνης. Θα λιμαρώσαι μιιά Έλληνοπούλα κοιμητισμένη μπροστά στο μνήμα του Μπότσαρη να προσπαθή να συλλάβει τ' όνομά του.

Μονάχι το μοντέλλο του έβριτε πειά, αλλά δεν άρχισε να τόν βρή κι' αυτό.

Μιά μέρα, ενώ πήγαινε να γευματίσει μαζί με τόν Βικτωρία Ούγκο σ' ένα ξενοδοχείο, συνάντησε στην όδο Παρισίων, γυναίκα στο σπίτι όπου κατοικούσε άρρωστο ο Σαιντ-Μαρό, μιιά νέα δεκαεπτάχρονη χρονών, σκεπτική σκεπών με κορμίερα, αλλά θελακιστάτη.

Ο Δαυίδ την σταμάτησε, την κοίταζε με θαυμασμό, σμεισίωσε τόν όνομά της - Κλημεντίνη την έβλεπε και την διερωτόναι της κι' έμεινε.

Η γαριά του ήταν άπερηγία, πη κι' όταν αντίκρισε σέ λίγο τόν Βερνάνδου, θεμάδι λέλλερα επίσης, δεν παύει να με να τόν πη για τόν εφορία του.

Η φτώχη, αλλά συμπληρωτική εκείνη κοπέλλα που θα ένεσάρωνε την άγωνιστική Έλλάδα πήγαινε πλέον κάθε μέρα στο ζωγραφιστήριο του γλύπτη, και τις περισσότερές φορές συνοδεύονταν από τη γαριά της.

Μέσα στο εργαστήριο ύπαιχε ένας όμορφος Χριστός με όμοια πλαίσια, ο οποίος είχε προσελκύσει την προσοχή των δύο φτωχών έπισκεπτιών. Μιά μέρα λοιπόν ενώ ή Κλημεντίνη ντεντόναι κι' έτοιμαζόταν να φύγει, είλε στο γλύπτη:

- Άχ, κύριε! Τι όμοιος που είναι αυτός ο Χριστός με την κορνίζα... Η γαριά μου κάνει λόγο συχνά γι' αυτόν... Αν απολαύσατε να τόν ποιήσετε, κύριε Δαυίδ, θα τόν κρατούσα μ' ευχαριστία μαζί με τόν πρωτό μου... Σιγα-σιγα μπορούσατε να κρατήσετε τόν ποσόν που άξιζει από την αμοιβή μου κι' έτσι στο τέλος θα ξεπληρωνόμαστε...

Ο καλλιτέχνης κατέβασε άμείσως με φανερή συγκίνηση τόν Χριστό άπ' τόν τοίχο κι' είλε στην κόρη:

- Καλά, άφού τόν θέλεις, πάρτον. Κι' όταν ο πειρασμός σέ βάσει να κόψεις τίποτε τόν ζωκό, να κοιτάς αυτόν να θυμάσαι κι' έμένα που σου τόν ζωόω και να συγκρατείσαι.

- Μόδ τόν ζωόω; έρωταίστε ή Κλημεντίνη μ' ευγνωμοσύνη κι' έσπεισε να φιλήσει τόν ζωκό του.

Τρεις μήνες πέρισαν. Ο γλύπτης, έχοντας πάντοτε ως πρότυπο την προστατευτισμένη του, άποτελείωσε τόν μνημείο του Μπότσαρη και έφερε πειά να τόν άπογοιστή. Προκειμένου δέ να στείλη τόν έργο του στην Έλλάδα, έγραψε τα έξης χαρακτηριστικά στο Ημερολόγιό του:

Τελείωσε πειά, αγαπητό μου παιδί! Θα έγκαταλείψης τη Γαλλία και θα πάς στην όμοια Έλλάδα! Σε αγαπούσα τόσο πολύ! Σε αγαπούσα όπως ο πατέρας αγαπά την κόρη του... Θα φύγης λοιπόν από τη χώρα τόν εγγενών έμπνεύσεων και τών μεγάλων έργων για να πάς εκεί όπου πρωτοφάνηκαν ή ευγενείς έμπνεύσεις και τα μεγάλα έργα... Από δώ και πέρα θα σέ ξεσπαινή ο ήλιος της Άντικλής, ο οποίος δεν μάς στέλνει έδώ παρα μιιά άρχη άτανάκλαια. Όταν θα ύπνούναι τόν άστρο της έσπερας στο γλαυκό οφρανό της Έλλάδος, άς ρίχνη μιιά άρχίδα του

και στο μέτωπό σου τόν μεγαλοχόλο, γιατί είσαι πολύ λυπημένο, φτωχικό μου παιδί!...

Μετά τόν τελείωμα του έργου του, ο Δαυίδ δεν ξανάδε πειά την κοπέλλα που τόν είχε χρησιμοποιήσει ως πρότυπο της Έλληνοπούλας του κι' ούτε την Ξαναβιτηρίδε.

Μιά βραδιά όμως, ενώ έβριταν από τόν σπίτι ενός φίλου του άρχιτέκτονος, βρέθηκε αντίμετωπος ενός άνδρα, τόν ό οποίος τόν κατέφερε έξω από πίσω δύο φοβερά χιτητήματα στο κεφάλι και τόν άνοιξε τόν κρανίο...

Κάποιος τυπογράφος που έπιχε να περνάη άγρότερα από κεί βρήκε τόν γλύπτη άναίσθητο και τόν μετέφερε στο σπίτι του, όπου έπικώς ύστερ' από λίγον καιρό γατρειντε.

Ο Δαυίδ είχε πάντοτε την ύπνοια ότι δρόστης της δολοφονικής έπιθέσεως που παρά λίγο να τόν στοίχιζε τη ζωή, ήταν κάποιος μυστέλλος συνάδελφός του, τόν όποιον είχε νικήσει σ' ένα καλλιτεχνικό διαγωνισμό και τόν όποιον δεν θέλησε ποτέ ν' άναβριχη τόν όνομα.

Ύστερ' από κάποιου χρόνια ο Δαυίδ είχε ξεχάσει τόν έπισκόπο αυτό, όταν έλαβε μιιά μέρα μιιά άναπόγραφή έπιστολή, διά της οποίας τόν προσκαλούσαν να μεταβή μετ'όχι τόν δώδεκα και της μιάς μεταμεσονυχτίου ώρας σ' ένα σπίτι τού προστατείου του Άγιου Ιακώβου.

Άπάνω στην έπιστολή είχε χαραχθεί τόν συμβολικό σημάδι της πολιτικής μερίδος, στην όποιαν ήμισε, κι' ο καλλιτέχνης επέθεσε ότι θα έπικριζε περί καμιάς μυστικής συσκέψεως.

Μέσα στην έπιστολή τόν έγραμαν άκόμη ότι, επειδή στο σπίτι που θα πήγαινε δεν ύπαιχε θρησκόφ, έπικρε να πάη μαζί του κάποιον άναγο, ν' άνεβή στο τέταρτο πάτωμα και να σταθή μπροστά σέ μιιά πόρτα, πάνω στην όποια ήταν ζωγραφισμένος με κηρολίκα ένας άλοπος σταυρός. Έκει άλοπόν θα χιτωπίσε και θα τόν άνοιγαν άμείσως.

Η συνέντευξη αυτή, μολονότι μυστηριώδης, προσελύισε την περιέργεια τού γλύπτη, ο οποίος τραβήξε για την έπισκεψίσεια κατοικία πού νομίζε έμος άπ' τα μεσάνυχτα, κατά έντονη σιμπίλτοια.

Όταν έβριτε στο τέταρτο πάτωμα τού μυστηριώδους σπιτιού, είδε την πόρτα με τόν άλοπο σταυρό και χιτησέ, αλλά κανένας δεν τόν άνοιξε. Ξαναβιτηρίσε, άλλ' επειδή καί πειά δεν έλαβε καμιά άπάντηση, έτοιμαστίζε να φύγη.

Έξωγα είδε τη διλανή πόρτα ν' άνοιγή και να παρουσιάζεται μιιά νέα κρατώντισ ένα κει σέ χέρι. Μόλις ή νέα είλε τόν γλύπτη, έκανε κατάχλομη και τού είλε με ταραχή:

Σεις είστε, κύριε Δαυίδ! Ο Δαυίδ έμεινε κι' αυτός έκληριστος. Η νέα αυτή δεν ήταν παρα ή Κλημεντίνη, τόν παλιό του μοντέλλο, ή Έλληνοπούλα τού μνημείου τού Μπότσαρη.

- Φύγετε, φύγετε, άμείσως, κύριε! τού είλε ή νέα βιαστικά. Φύγετε άμείσως, γιατί άλλωστε είστε χαμένος... Θα σάς σκοτώσιν... Και τότε θα ζωόουμε κι' έμεις μαζί σας, έγω κι' ή γαριά μου... Θεέ μου, γιατί να μην έξω ποζ είστε σεις!... Άλλά πάμ καλά... Φύγετε, φύγετε!...

Ο γλύπτης, χωρίς να θέληση να μάθη τί συμβαίνει, έκανε φρόνιμο να βρή γρήγορα από τόν μυστηριώδες έκεννο σπίτι και να κορυφή πίσω από έναν τοίχο στην άρχη του δρόμου. Σε λίγο είλε να προοίν από κεί μερικαί άνδρατοι, οι όποιοι κατευθινήθηκαν με φρονιάζει πός την κατοικία της Κλημεντίνης και ζωόησαν μέσα σάν κλέπτες.

Μετ'όχι τών άνησάντων αυτών ο Δαυίδ νόμισε ότι άναγνώρισε τόν παλιό δολοφόνο του, αλλά δεν θέλησε να κόμη λόγο γι' αυτό σέ κανένα. Έν τούτοις άσθανόταν ύπορη ευγνωμοσύνη πός τή μικρή γνώμη του, ή όποια τόν είχε σώσει ίσως από τα χέρια τού θανάτου...

Έίχαν περάσει πειά δεκαέτη χρόνια από τότε που ο Δαυίδ κατεκένωσε τόν μνημείο τού Μπότσαρη. Μιά μέρα, ενώ άκούωντοσε μαζί με πολλούς άλλους την κηδεία κάποιου έκλεκτου συνάδελφου του, διέκρινε έξω από τόν δρόμο την Κλημεντίνη.

Διατηρούσε πάντοτε την όμορφότητά της, αλλά τώρα ήταν κακοκτιμένη και φορούσε ένα έλεονό σάκι. Φαινόταν πός ή δυστυχία την είχε καταβάλει και δεν πόδρισε να κρατηθή περισσότερο στο δρόμο της άρετής. Ο Δαυίδ θέλησε ν' άφήση την κηδεία και να



Ο Δαυίδ ντ' Ανζέο

την πληροσμία, αλλά οξείηται ότι αυτό δεν ήταν ουσία και θα τα φεζήγατο από τους άλλους.

Την Ξαναειδε ύστερ' από πενήτη χρόνια και την έβλεπε πεισιταχικώτερα. 'Αλλά ή αναπαθητική μικροδία του 1827 είχε πάρει πια τον κατήφορο και κελιάταν μέσα στο βούρκο. Μόλις έβλεπε τον καλλιτέχνη, τον όποιον δεν ήταν δυνατόν να λησμονήσει, απέφυγε με ντροπή τ'α βλέματά του και προσπαθούσε να κρυφτεί μέσα στο πλήθος.

Μία μέρα ο Λαοίδ την παρακολούθησε και την είδε να κλαίνει σ' ένα από τα έλευνά έξωτα κατακόρυγια, όπου έχει στήμενο τ'ο κράτος της ή αμαρτία. Μπήκε μαζί της μέσα κι' εκεί ή νέα του έζηγησε ότι ο άνθρωπος που τον χιτύησε άλλοτε στο δρόμο κι' ο άνθρωπος που θέλησε να τον παρουσιή στο έθνος εκείνο οπί για να τον δωλοφονήσει, ήταν ένα και τ'ο αυτό πρόσωπο. Κάποιος που την αγαπούσε δηλαδή και που νόμιζε πως ήπρηξε φίλη του γλύπτη όταν του ποιάριζε.

Μετά τή νίκη των βασιλοφρόνων, ο Λαοίδ ως δημοκρατικός εξωρίστηκε από τή Γαλλία κι' αναγκάστηκε να περιελαυνάται μαζί με τή θυγατέρα του μακριά από τή γή τής πατρίδος του, χωρίς προστασία και χωρίς καταφύγιο...

'Υστερ' από πολλές περιελαύνσεις απόφασίσε να πάη και στο Μεσολόγγι για να ιδή τ'ο παλιό προσφιλέστατο έργο του. 'Αλλά μόλις ήφτασε κοντά στο μέρος όπου τ'ο είχαν στήμενο, άφησε μία κρυφή άτελειπσία και λήσασε. Τ'ο περιφωμο άγαλιά του είχε καταστραφεί από βασιλόλους 'Ελληνας, οι όποιοι στην εποχή τής Μεταπολιτείας άδειασαν άπάντο του τ'α νουκρήσια τους και τ'ο άχρηστήρισαν, θέλοντας να προσβάλουν τή μνήμη του νεκρού ήρωος...

'Η στιγμή εκείνη ήταν ή πιο φοβερή τής ζωής του καλλιτέχνη. 'Όπως τ'ο πρότυπο του έργου του είχε καταντήσει μία γυναίκα τ'ο δρόμου, έτσι και τ'ο άγαλιά του είχε καταστραφεί από τούς συμπατριώτες του Μόρζου κι' αυτός ο ίδιος έπλανιόταν σαν τήν άδικη κιάρα...

'Όλη αυτή ή πικρία του άπογοητευμένου γλύπτη φαίνεται στο κάτωθι άπόσπασμα τ'ο 'Ημερολογίου του :

«Σήμερα τ'ο πρωί, γράφει, άποχαϊρέθησα τ'ο φτωχή άκατωηριασμένη μου... Άδτη τήν ώρα τ'ο πλοίο μου περνάει από τήν Κεφαλληνία και τήν 'Ιθάκη. Στόν όρίζοντα βλέπω ακόμα τ'α τείχη τ'ο Μεσολογγίου, βλέπω τόν τύμβο, βλέπω ένα μικρό άσπρο σημάδι... Είναι ή 'Ελληνοπούλα μου ! 'Η καρδιά μου ξεσπάει από τόν πόνο όταν συλλογίζομαι ότι φεύγω για πάντα από κοντά της και τήν άφίνο άπροσάτεστη στη διάθεση των βασιλόλων...»

ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΛΑΡΕΤΤΙ

ΣΗΜ. «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ». Δεν έξορουμε, δυστυχώς, πού βρίσκεται κι' άν υπάρχει ακόμα, τ'ο άκρωτηριασμένο αυτό άριστούργημα τ'ο Δαυίδ. Οι έν Μεσολογγίω άναγνώσται μας άς μάς γράψουν, ότι γνωρίζουν σχετικάς.

ΑΤΙ' ΟΣΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

ΕΚΚΛΕΚΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

'Ο στρατάρχης Βιρών εκάλισε μία μέρα τόν έπιστάτη του, ο όποιος είχε τήν κακή συνήθεια να τόν κλέβη, και τόν ρώτησε :
— Λαντιούαν, πόσο μισθό σουδίνω ως τώρα κάθε χρόνο ;
— 300 λίρες, εκλαμπρότατε !
— Από δώ και πέρα λοιπόν σου τόν τριπλασιάζω, αλλά με τόν όρο να μη με κλέβης.
— Δεν μπορώ να δεχτώ τόσα λίγα, εκλαμπρότατε, άπάντησε ο ελικρινέστατος Λαντιούαν. Ζημιώνομαι !...

'Όταν ο Φρειδερίκος ο Μέγας ανέβηκε στο θρόνο, ή μητέρα του άρχισε να τόν προσφωνεί ήμεγαλειότατος.

— Λέγε με απλώς γιού σου, τής έλετε τότε εκείνος, κι' ο τίτλος αυτός θα μου έινε πολυτιμώτερος από τ'ο βασιλικό μου άξίωμα !...

Μία φορά ένας Γασκωνός είχε ταξιδέψει στη Ρώμη κι' έχασε εκεί τ' άλόγ' του. Ταυχοκώλησε λοιπόν σ' έλους τούς δρόμους μία ειδοποίηση, διά τής όποιας καθιστούσε γνωστό στους κατοίκους ότι, άν δεν εύρισκε τ'ό άλόγο του, θα αναγκαζόταν να καταφύγη στο μέσον που μεταχειρίστηκε κι' ο πάτερας του σε άνάλογη περίπτωση.

'Εκείνος που είχε κλέψει τ'ό άλόγο προήθηκε τότε μήπως πάθει τίποτε τρομερό, και χωρίς να χιτύη καμιά τ'ο πήρε και τόν κτύπη στο κούφιο. 'Ο Γασκωνός τόν ευχαρίστησε και τόν εβεβαίωσε ότι δεν ήπρηξε πια λόγος να εφαρμόσει τήν μέθοδο τ'ο πατέρα του.

— Και τί έκανε ο πατέρας σας ; τόν ρώτησε ο κλέφτης.

— 'Επειδή δεν τού είχε μείνει πια παρά ή σέλιλα, άπάντησε ο Γασκωνός, τήν έβαλε στόν όμο του και γύρισε πεζός στόν τόπο του ! Τ'ό ίδιο θάκαια κι' έγώ άν δεν εύρισκα τ' άλόγ' μου !...

ΡΩΣΣΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ



ΤΟΥ ΠΟΥΣΚΙΝ

'Η τρούκα φτερουγάει σαν τ'ο πουλί και πίσω της σηκώνεται ή σκόνη, γλυκά τ'ο κουνουδάκι της λαλεί και λίγο—λίγο στο χωριό σιμώνει.

Και μέσα ένας νερός όλο χαρό με σέβην που τ'ο νοί του τριγυρνά, με δάκρυ που στο μάτι λαιπυρίζει και τής καρδιάς τή λαύρα του δροσίζει.

Γυρίζει με τ'ο πρόσωπο κιαφρό στο σπίτι του τ'ο πατριού και πάει, για να περάση πια χρισόν καιρό στ'ης μνάς που προσμένει τήν άγκάλη.

Θυμόνταν πως στόν πόλεμον έκει τής μάχης ή φωτιά σαν είχε πάθει, καθότανε με θλίψη μυστική και για καμιά που πέρασ' είχε κλάψει.

Και σίγχει στο χωριό του τή ματιά που φαίνεται στόν κάμπον άπλωμένο, αυτό που μία φορά στην Ξηνητιά τ'ο πάθησε με μάτι διακρομένο.

Μά ή πίκρη τώρα πέρασαν... Πετιά ή τρούκα χωριότα πρὸς τ'ο χωριό του. Τόν παίρνει τ'ο παράτονο, κιά στο μάγουλο θεμιό-τ'ο δάκρυό του.

Κι' ένω από τή χαρά του είνε όχρως κι' ο νους σ'ε χρόνια ποίφηναν πετάει, ή τρούκα πάει ανάλαφρη κι' έμπρός στην πόρτα τ'ο σπιτιού τ'ο σταματάει.

Κατέβη, μπαίνει μέσα στην αήλη που ή άκαζία άρωματα σκορατεί κι' αλλάζει με τ'ο ζέφυρο φίλ που παίζοντας στα φύλλα της περνάει.

Και βλέπει... 'Αλλά κάθε του ματιά τ'α στήθη αΐτων που τόν θωροίν ξεσπίζει, γιατί έχουν γιού κι' αυτόι στην Ξηνητιά κι' άν τή εκεί κανένας δεν γνωρίζει.

Τόν άλλαξαν οι χρόνοι πού πετούν, τής μάχης ή φωτιά, τ'α πικρά Ξένα, γι' αυτό θλιμμένοι όλοι τόν ρωτούν ποιος είνε, με τ'α μάτια διακρομένα.

Μά μένουνε τ'α χείλη του κλειστά, τ'ο σβύνετ' ή φωνή μέσ' στο λαρούγγι.
— «Μάνα μου» μόνο λέγει και πετά στην άγκαλιά της και γλυκά τή σφίγγει.

— «'Ο Βάνιας » όλοι κράζουνε. Φιλία τριγύρω σαν τραγοΐδια άνησύνει, κι' από ένός σ'ε άλλου άγκαλιά πέφτει και δάκρυα χωριότα κλυόνει.

Στό δρόμο τ'ο κουνουδι άντιλαίει, γυρίζει ή τρούκα νομαχή της πάει, ενώ ο γιαμισί —χαρομένο πουλί— φεύγοντας μόνος τήν άγάπη ψάλλει...

Μετάφρ. ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗ

ΤΡΟΪΚΑ λέγεται ρωσικά τ'ο ταχυδρομικό άμάσι που διέσχισε άλλοτε τις άπέραντες στέπες τής χώρας αυτής και που σήμερα έχει έξαρρατιστεί. 'Ο οδηγός της ονομάζοταν γ ι α μ τ σ ι κ.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΗΝΕΣ

Του Γενάρη τ'ο ζευγάρι διάβολος θέ να τ'ο πάρη.
— Καρός πουλεί τ'α λάχανα κι' ο Μάης τ'α λουλούδια.
— 'Οχτώβρη και δεν έσπειρες, όχτώ σωφούς δεν έκαμες.



'Ο Ρώσος έθνικός ποιητής Πούσκιν

